

Адаптація педагогічних підходів до індивідуальних потреб сучасних студентів: вплив соціокультурних та технологічних змін на педагогічний процес у вищій школі

Філіпенко Л.В.¹, Вятчаніна С.В.²

Опубліковано	Секція	УДК
30.04.2024	Освіта/Педагогіка	376.56.28

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11109216>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. У роботі досліджено особливості впливу соціокультурних та технологічних змін на педагогічний процес у вищій школі в аспекті адаптації педагогічних підходів до індивідуальних потреб сучасних студентів. Встановлено, що індивідуальними потребами сучасних студентів є побудова інтимно-особистісних відносин, пізнання, свобода, матеріально забезпечене життя, цікава робота, творчість. Визначено, що індивідуальні потреби студентів нині переважно враховуються в інтерактивному навчанні. Основними методами інтерактивного навчання є групове навчання, рольова гра, проєктний метод, комунікативна ситуація.

Узагальнюючи можна стверджувати, що індивідуальні потреби сучасних студентів, вимагають зміни в освітній діяльності з інформаційного до організаційно-управлінського простору. Тож до перспектив розвитку даного питання можна віднести дослідження того, які форми навчання будуть найбільш оптимальними у найближчій перспективі; як мотивувати студентів покращити свої навчальні показники; як сформувати професійно-орієнтовану особистість.

Ключові слова: вища школа, вищий навчальний заклад, індивідуальна потреба, педагог, студент, технологія.

Adaptation of pedagogical approaches to the individual needs of modern students: the impact of sociocultural and technological changes on the pedagogical process in higher education

Annotation. The paper examines the peculiarities of the influence of sociocultural and technological changes on the pedagogical process in higher education in the aspect of adapting pedagogical approaches to the individual needs of modern students. It has been established that the individual needs of modern students are the building of intimate and personal relationships, knowledge, freedom, financially secure life, interesting work, creativity. It was determined that the individual needs of students are now mainly taken into account in

¹ кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри філософії та педагогіки професійної підготовки, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3065-2929>

² старший викладач кафедри української та іноземних мов, Національний університет фізичного виховання і спорту України, ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-9857-2530>

interactive learning. The main methods of interactive learning are group learning, role play, project method, communicative situation.

In the research process, it was determined that the individual needs of modern students are realized mainly due to the following changes in higher school pedagogy, such as an increase in the volume of tasks according to individual training; increasing attention to mobile learning; development of continuous education; increasing the level of interaction between the teacher and the student; emphasis on creative tasks; consideration of only relevant information; use of communication technologies in education; application of programs and applications in presenting information.

At the same time, various socio-cultural and technological phenomena influenced pedagogical approaches in higher educational institutions. It has been established that the individual needs of students in higher school pedagogy are provided due to information and communication technologies, social media technology, determination of the level of professional orientation, project technology, creative and aesthetic approach, group work. At the same time, it is determined that modern pedagogical approaches take into account the fact that higher school pedagogy is defined by the idea of comprehensive training and education of an individual.

Summarizing, it can be stated that the individual needs of modern students require a change in educational activity from the informational to the organizational-management space. Therefore, the prospects for the development of this issue include the study of which forms of education will be the most optimal in the near future; how to motivate students to improve their academic performance; how to form a professionally oriented personality.

Keywords: higher school, higher educational institution, individual need, teacher, student, technology.

Вступ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасні студенти є особами, що чітко розуміють своє подальше призначення та можуть адекватно усвідомлювати власний потенціал. Так, молодь, яка відвідує вищий навчальний заклад, а це вікова категорія, здебільшого 17-23 роки, добре розуміє ринок праці, економічну ситуацію в країні, вимоги суспільства до випускника вищого навчального закладу. Сучасні студенти не будуть витрачати власні ресурси на працевлаштування у те місце, де їх не цінують, відповідно, де вони будуть отримувати низький рівень заробітної плати. Молодь чудово усвідомлює те, що її потенціал є вагомим, тому буде здійснювати пошук такого місця роботи, де може втілити максимальну кількість своїх ідей, а заробітна плата відповідатиме очікуванням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питання впливу соціокультурних та технологічних змін на педагогічний процес у вищій школі в аспекті адаптації педагогічних підходів до індивідуальних потреб сучасних студентів досліджувалося такими вітчизняними вченими як Л. Глазуною, В. Городинською, Г. Зобенько, В. Ковальчук, Л. Марцевою, В. Міляєвою, О. Назарчуком, Г. Романовою, С. Шевчуком, Б. Якимчуком. Вони наголошують на тому, що забезпечення індивідуальних потреб сучасних студентів обумовлено тим, що молодь є сучасною цінністю, тому вища школа орієнтується на формування таких технологій, які дозволили б розвинути знання та вміння студентів на високому рівні.

Метою даної статті є дослідити особливості впливу соціокультурних та технологічних змін на педагогічний процес у вищій школі в аспекті адаптації педагогічних підходів до індивідуальних потреб сучасних студентів. Завдання статті відповідно до її мети є: розкриття індивідуальних потреб сучасних студентів; визначення впливу технологічних та соціокультурних аспектів на потреби студентів та навчальний процес; встановлення змін педагогічних підходів під впливом

індивідуальних потреб сучасних студентів; аналіз основних педагогічних технологій у вищій школі.

Результати

Індивідуальні потреби сучасних студентів значно відрізняються від потреб студентів ще декілька років тому. Так, якщо студенти ще років 10-20 тому мали за мету отримати глибинні знання зі спеціальності, що дозволило б отримати бажану роботу, то сучасні студенти більше уваги звертають на можливості самореалізації у суміжних сферах, що дозволить обіймати посаду із більшим рівнем заробітної плати та із кращими показниками для самореалізації.

Загалом індивідуальні потреби сучасних студентів продемонстровані на Рис. 1.

Рис. 1. Індивідуальні потреби сучасних студентів [1, с. 91]

Так, для сучасних студентів побудова інтимно-особистісних відносин є важливою потребою. Це обумовлено тим, що молодь потребує підтримки від рідних та близьких, допомоги, турботи. Тому студенти намагаються значну частину приділити відносинам із батьками та родичами. Їм важливо, щоб у родині формувалися хороші стосунки та позитивна психологічна атмосфера, особливо, враховуючи, що значна частина студентів перебуває далеко від міста проживання.

До цієї потреби відноситься також потреба у сімейному щасті. Зокрема, студентські роки це період, коли молодь починає створювати серйозні та тривалі стосунки із партнером, навчається відповідати за свої вчинки перед коханим чи коханою, усвідомлює значущість родини для подальшого життя. Багато молодих людей отримують перший любовний та сексуальний досвід, що формує їх уявлення про відносини між закоханими загалом. Відповідно, потреба у сімейному щасті передбачає

те, що студенти прагнуть створити міцні стосунки зі своїми партнерами, які можуть у майбутньому стати підвалинами офіційного шлюбу.

Крім цього, у цей віковий період, студенти потребують особливої підтримки та допомоги зі сторони своїх партнерів. Ці потреби зумовлені тим, що окрім пошуку своєї коханої половинки, студенти також приймають рішення щодо подальшого розвитку відносин. До того ж у цей період у молоді можуть з'являтися діти, що теж потребує відповідальності зі сторони молоді.

Потреба у побудові інтимно-особистісних відносин першочергово обумовлена тим, що студенти мають загальнолюдські цінності та індивідуальні риси, відповідно, вони керуються у житті такими якостями як вірність, людяність, турботливість, надійність. У межах цієї потреби увага також приділяється відносинам студентів із друзями. Так, формування дружніх відносин із товаришами сприяє набуттю соціальних навичок та розвитку комунікативних здібностей. Відповідно, студент як молода людина починає відчувати себе важливою та потрібною комусь, навчається цінувати дружбу, формує уявлення про основні засади спілкування.

Іншою не менш важливою потребою є пізнання. Сутність цієї потреби виражена тим, що студент прагне дізнаватися про широке коло питань, які пов'язані зі спеціальністю чи спеціалізацією. Відповідно, чим більше інформації про галузь знань отримує студент, тим більше він хоче дізнаватися у майбутньому. Таке прагнення сформовано як спрямуванням на пізнання світу загалом, так і намаганням дізнатися більше про те, чим буде займатися студент надалі, а також тим, як він вирішуватиме складні професійні питання.

Потреба свободи виражається у тому, що студент постійно прагне до вільного вираження своїх думок та до можливості реалізувати свої здібності. Необхідно зауважити, що свобода пов'язана з тим, що молодь не обмежена ще певними сімейними зобов'язаннями та іншими аспектами життя, що потребують відповідальності, тому процес вираження своїх позицій є більш оптимальним.

При цьому потреба свободи може також означати те, що студент може прагнути до організації більш гнучкого навчального процесу. Зокрема, студент намагається вдало поєднати особисте життя, навчання, роботу, хобі, тому свобода у багатьох аспектах є максимально важливою для нього. При цьому сучасні технологічні інновації та впровадження нових форм навчання дозволяють частково вирішувати питання свободи [1, с. 92].

Матеріально забезпечене життя є не менш важливою потребою студента. Це обумовлено прагненням до стабільного фінансового положення, можливістю здійснювати дорогі покупки, намаганням зайняти певне соціальне положення. Ця потреба суміжна із намаганням сформувати відповідний соціальний статус, адже нерідко студенти співвідносять наявність коштів із тим, як вони будуть сприйматися іншими. До того ж наявність коштів це можливість справити позитивне враження про себе, підвищити свою самооцінку, розширити коло спілкування.

Матеріально забезпечене життя пов'язане із можливостями. Це доступність до ресурсів, які дозволять облаштовувати побут, подорожувати, реалізовувати мрії, а також це здатність досягати поставлених цілей. Зокрема, стабільне фінансове положення дозволяє заощаджувати кошти, які можна потім витратити на відкриття своєї справи чи на закупівлю кращих матеріалів для розвитку своєї діяльності. При цьому досягнення одних можливостей дозволяє поступово реалізовувати інші, як наслідок, зміцнювати своє матеріальне становище.

Потреба у матеріально забезпеченому житті часто не збігається із навчальним процесом. Так, відвідуючи навчання, студент не може повноцінно працювати, що заважає мати достойний рівень заробітку. Нерідко це призводить до того, що студент може працювати неофіційно, займатися не зовсім чесною діяльністю, ставати жертвою

шахрайства чи самому бути шахрай. Це дозволяє мати достойне матеріально забезпечене життя й отримувати достойні грошові виплати, проте не завжди відповідає моральним цінностям студента.

Потреба у цікавій роботі є однією з найважливіших індивідуальних потреб сучасного студента. Так, нині на ринку праці багато пропозицій зі схожими умовами та обов'язками працівника. Відповідно, з одним рівнем заробітної плати, місцеперебуванням, кар'єрним зростанням, студент обирає ту пропозицію, яка забезпечує цікаву роботу. Студент прагне виконувати не монотонну діяльність, а щось нове, постійно змінювати обов'язки, формувати стійкий робочий досвід. Відповідно, створюється креативний, нестандартний, оригінальний підхід до посадових функцій.

В аспекті потреби у цікавій роботі досить часто студенти віддають перевагу проєктній роботі. Так, працюючи від одного проєкту до іншого, студенти постійно змінюють види робочих завдань, функції, обов'язки, що дозволяє брати на себе додаткову відповідальність. До того ж проєкти дозволяють отримувати знання одночасно у кількох сферах одночасно. Крім того, проєктна робота дозволяє працювати над певною тематикою у короткочасній перспективі, тому студенти мають можливість працювати над вирішенням нестандартних проблем.

Потреба у творчості обумовлена тим, що практично у кожній сфері присутня нестандартна частина роботи. До того ж ринок праці вимагає від працівника креативності та оригінальності. Крім того, студенти прагнуть проявити себе як особистості, які не просто можуть виконувати робочі задачі, а приймати складні рішення, розв'язувати актуальні професійні проблеми, креативно підходити до багатьох питань. Тому творчість є необхідною складовою студентського життя.

За допомогою творчості студенти розширюють свій кругозір, дізнаються нові ідеї, намагаються втілити цікаві концепції. Водночас творчість дозволяє моделювати різні процеси та прогнозувати їх. Крім того, творчий розвиток індивіда на сьогодні є важливим компонентом розвитку сучасного соціального середовища. Зокрема, постійний творчий розвиток особистості дозволяє відтворити у мистецькому плані будь-яку ситуацію та відтворити соціально-культурний розвиток.

Потреба студента у творчості безпосередньо зумовлена ще тим, що процес цифровізації проник практично у всі сфери. Відповідно, доволі складно бути конкурентоспроможним працівником, якщо інші працівники теж володіють схожими навичками роботи у віртуальному світі та мають подібні вміння та здібності. Як наслідок, лише за допомогою творчості студент може проявити себе як цікавий для роботодавця кадр [2, с. 238].

Згідно вище зазначених потреб змін зазнали різноманітні соціокультурні та технологічні явища. Так, суспільство підвищило вимоги до студентів, як до молодих людей, що мають бути не лише компетентними спеціалістами, але також і вміти проявити себе як особистості, зацікавити майбутнього роботодавця, поділитися з іншими своїми знаннями, сформулювати своєрідне бачення певної сфери. При цьому зміни зазнала і технологічна сфера, оскільки студенти часто працюють у спеціальних програмах, які призначені для фахівців певної галузі, тож як студенти адаптуються до роботи у спеціальних застосунках, так і додатки розробляються таким чином, щоб у них могли працювати студенти без значного професійного досвіду, проте із певними фаховими знаннями.

Відповідно, індивідуальні потреби сучасних студентів реалізуються переважно шляхом наступних змін у педагогіці вищої школи:

- збільшується обсяг завдань згідно з індивідуальним навчанням;
- більше уваги приділяється мобільному навчанню;
- розвивається безперервна освіта;
- підвищується рівень взаємодії між викладачем та студентом;

- акцентування уваги на творчих завданнях;
- розгляд лише актуальної інформації;
- використання комунікаційних технологій у навчанні;
- застосування програм та додатків у поданні інформації [3, с. 101].

З метою адаптації педагогічних підходів до індивідуальних потреб сучасних студентів нині впроваджуються особисто орієнтовані освітні технології. Це спрямовано на те, щоб кожен студент мав достатню можливість проявити свої вміння та продемонструвати високий показник навичок з певної сфери, при цьому розвиток цих технологій дозволяє також студентам обирати те, які дисципліни чи теми вони будуть вчити, отже, які напрямки є для них цікавими, а що, вони вивчати не хочуть або ж прагнуть приділити цьому менше часу.

Тож роль педагога під час використання особисто орієнтованих освітніх технологій полягає переважно не у тому, щоб навчити чогось, а у тому щоб зберегти вже наявні знання. Водночас викладач повинен бути морально готовим до того, що студенти будуть обирати лише те, що буде їм цікаво, тож відверто будуть говорити про свої вподобання. Це питання є важливим для багатьох викладачів, оскільки нерідко вони намагаються подати під час ознайомлення із певною дисципліною всю доступну інформацію, навіть звертаючи увагу на ті теми, які стосуються вузької професійної тематики. Водночас особисто орієнтовані освітні технології дозволяють зосередитися лише на найважливіших аспектах представлення певного предмета чи теми, що дозволяє максимально зацікавити у цьому студентів.

Сучасні педагогічні підходи, які націлені на врахування індивідуальних потреб студентів передбачають формування комунікативного середовища студент-викладач, використанні розвивально-ігрових технологій, використанні проєктних технологій, впровадженні інформаційно-комунікаційних навчальних технологій, застосуванні рейтингових та модульних технологій. Дані підходи спрямовані на саморозвиток студента та на його спрямованість на комунікацію із викладачем. При цьому всі суб'єкти освітнього процесу, комунікуючи між собою, позитивно впливають на розвиток комунікації між студентом та викладачем [3, с. 101].

Необхідно зауважити, що сучасні студенти прагнуть розв'язувати ті ситуації, які можуть трапитися під час виконання посадових обов'язків. Тому нині навчання спрямоване на вирішення тих проблем, які можуть статися під час виконання тої чи іншої роботи цілком ймовірно. Для цього педагог може як запропонувати модель певної ситуації, так і запросити студентів до участі у сюжетно-рольові чи діловій грі. Під час вирішення уявних проблемних питань, студенти не лише демонструють свій рівень знань, а навчаються взаємодіяти між собою. Якщо студенти проявляють вагому активність, то поставлена проблема розв'язується досить швидко.

При цьому навчальний процес має бути побудований таким чином, щоб студенти могли вільно обмінюватися думками, проявляти свої знання, відчувати взаємопідтримку та взаємодопомогу, були зацікавлені у навчальному процесі, мали внутрішню мотивацію до навчання. До того ж має бути присутня дружня позитивна атмосфера, адже студент має почувати себе вільно, а також бути націленим на розвиток.

Індивідуальні потреби студентів нині переважно враховуються в інтерактивному навчанні. Основні методи інтерактивного навчання продемонстровані у Таблиці 1.

Інтерактивне навчання дозволяє студенту навчитися працювати у групі, при цьому відбувається активний процес соціалізації особистості. Методи інтерактивного навчання дозволяють ефективно сприймати інформацію, запам'ятати матеріал, сформувати індивідуальний стиль навчання. Зокрема, ці методи ефективно замінили контроль виконання навчальних завдань, адже тепер перевірити знання та вміння студентів є більш простішим [3, с. 102].

Основні методи інтерактивного навчання

Номер	Метод	Характеристика методу
1	Групове навчання	Групове навчання передбачає об'єднання студентів у групи задля вирішення різноманітних навчальних проблем. При цьому участь у кожній групі дозволяє сформувати відповідальність за прийняте рішення, а лідери команд навчаються проявляти свою індивідуальність та підтримувати дух команди.
2	Рольова гра	Кожен учасник такої гри отримує свою роль відповідно до проблемної ситуації. Важливо не лише зрозуміти свою роль, але і вірно її відтворити. Відтворення ролі дозволяє студентам проявити свій внутрішній світ, рівень знань, творчий потенціал, а також сприяє розвитку комунікативних навичок.
3	Комунікативна ситуація	Комунікативна ситуація полягає у простому проговоренні проблемної ситуації. Тобто студент взаємодіє з іншим студентом чи педагогом, але не відіграє свою роль. Відповідно, така взаємодія дозволяє навчитися студенту спілкуванню з іншими людьми та відтворенню своїх думок.
4	Проектний метод	Студент бере участь у виконанні певного проекту. Залежно від мети та цілі проекту він відтворює певний задум. Проект відповідає цілі навчання, меті, системі навчання, рівню здобутих знань. При цьому даний метод спрямований на соціалізацію особистості.

Інтерактивне навчання нині подається здебільшого за допомогою інформаційно-комунікативних технологій. Тож подача інформації за допомогою тексту, звуку, відео дозволяє зробити навчальний процес більш ефективним, а студенти отримують мотивацію щодо розвитку вмінь роботи із різними джерелами інформації. Робота в інформаційному середовищі дозволяє розвивати пізнавальну сферу та розвинути критичне мислення [3, с. 102].

На сьогодні комп'ютеризація навчального процесу у вищій школі дозволяє забезпечувати основні індивідуальні потреби студентів. Зокрема, це не тільки забезпечення студентів комп'ютерною технікою у навчальних аудиторіях, що сприяє автоматичному виконанню поставлених завдань, але і формування вмінь працювати зі спеціальними фаховими програмами. При цьому комп'ютеризація сприяє швидшому засвоєнню навчального матеріалу, швидкому контролю за поставленими завданнями, перевірці здобутих навичок та вмінь. Відповідно, студент, який вміє працювати зі спеціальними програмами, під час здійснення посадових обов'язків буде виконувати свої функції якісно та здійснюватиме продуктивну роботу.

Педагог під час ознайомлення із сучасними професійними програмами повинен подавати інформацію доступно та налаштовувати студентів на те, що вони зможуть поступово опрацювати потрібну їм інформацію та навчитися виконувати все швидко та вірно. Тобто тут важливим є також психологічний чинник, згідно з яким, педагог має бути координатором, а не наставником [4, с. 237].

Все більше уваги сучасні педагоги приділяють соціальним платформам, що дозволяють забезпечувати індивідуальні потреби студентів. Так, поширеною є соціомедійна технологія, що передбачає розвиток комунікації між учасниками

освітнього процесу за допомогою віртуального простору. Відповідно, за допомогою соціальних платформ здійснюється взаємодія між студентами та суб'єктами навчального процесу, що дозволяє зміцнювати зв'язки між ними. Зокрема, така технологія дозволяє формувати нову субкультуру, де педагог та студент не обмежені віртуальним простором, а навпаки використовують всю повноту його можливостей.

Так, педагоги здійснюють комунікацію зі студентами за допомогою соціальних мереж, таких як Інстаграм, Фейсбук, Твіттер; використовуються месенджери такі як Телеграм та Вайбер; використовуються засоби відеоконференцій, наприклад, Зум та Міт. Це дозволяє постійно спілкуватися та отримувати актуальну своєчасну інформацію. При цьому педагог може відправляти посилання на відео з навчальної теми, що знаходяться у Ютубі, що дозволяє студенту переглянути їх у будь-який зручний час. Водночас варто зауважити, що використання таких соціальних платформ сприяє розвитку у студентів вміння вірно використовувати інтернет-етику.

Переваги соціомедійної технології є те, що в умовах воєнного стану, студентам зручно використовувати віртуальний простір для безперервного навчання, навіть коли відсутня можливість фізично відвідувати вищий навчальний заклад. До того ж напружений робочий графік, особисте життя, певні життєві обставини не дають можливості постійно бути учасником онлайн-навчання. При цьому дана технологія забезпечує рівною можливістю отримувати знання і тих студентів, що не мають проблем зі здоров'ям, і тих, хто має особливі освітні потреби.

Звичайно, соціомедійна технологія не може замінити спілкування у соціумі, а реєстрація у соціальних платформах може бути складною та навіть платною, проте це можливість продовжувати навчання для тих студентів, що не можуть відвідувати вищий навчальний заклад з одногрупниками. До того ж сучасна безпекова ситуація впливає на те, що індивідуальні потреби кожного студента розширюються і на жаль, не всі можуть отримувати інформацію у режимі очного навчання.

Водночас соціомедійна технологія дозволяє здійснювати обмін досвідом, знаннями, навичками, новинами; виконувати складні та цікаві проєкти; проводити консультації з різними фахівцями; відправляти на перевірку домашні завдання. До того ж педагог може залучати до навчального процесу спеціалістів та колег із проблемного питання, що робить навчання більш наочним. Цим забезпечується одна із найважливіших індивідуальних потреб студента – пізнання [5, с. 74].

Також педагоги наголошують нині на важливості розуміння рівня професійної спрямованості студентів. Зокрема, студенти з високим рівнем характеризуються високою активністю під навчального процесу, адже вони сприймають майбутню професію як своє покликання; студенти з середнім рівнем зацікавлені у своїй майбутній професії, здебільшого вони ще зі старших класів мають чітке усвідомлення свого вибору та мають ресурси для подальшого професійного розвитку; студенти з низьким рівнем не зацікавлені в отриманні професійних знань, оскільки не хочуть працювати у даній сфері, а їх вибір спеціальності був зумовлений порадами знайомих чи рідних або здійснювався під впливом життєвих обставин. Тож педагог повинен першочергово враховувати рівень спрямованості кожного студента, щоб розуміти як подавати матеріал та зацікавити їх у дисципліні.

Необхідно зауважити, що нині спрямування на формування професійних знань повинно охоплювати не лише роботу зі студентами з високим та середнім рівнем, але й зі студентами із низьким рівнем. Це можна пояснити тим, що студенти можуть змінювати свої погляди на професійну спрямованість під впливами певних явищ та подій, тож може спостерігатися як регрес, так і прогрес.

Як наслідок, подаючи навчальний матеріал для студентів із різним рівнем професійної спрямованості необхідно враховувати те, що вони мають внутрішні чинники спрямування (професійна придатність, професійні стимули, позитивні мотиви

вибору) та зовнішні (умови відбору до вищого навчального закладу, кількість людей на 1 місце під час вступу на конкретну спеціальність, професійна орієнтація у школі). Враховуючи все це, потрібно постійно підвищувати професійну активність студентів із різним рівнем спрямованості, зокрема, це можна зробити за допомогою самоосвіти та самовиховання.

Яскравим прикладом підвищення активізації у професійній сфері є організація заходів, які пов'язані із різними аспектами роботи у певній сфері. Сюди можна віднести зустрічі із випускниками даної спеціальності, зустрічі та онлайн-вебінари із фахівцями цієї сфери, відвідування організацій та компаній з обговоренням посадових обов'язків фахівця та огляд робочого місця. Поширеними нині є ярмарки вакансій, які дозволяють студентам познайомитися із пропозиціями щодо їх професійного спрямування на ринку, поспілкуватися із роботодавцями, визначитися із цікавими варіантами майбутньої роботи. Як наслідок, відбувається закриття таких індивідуальних потреб як цікава робота та матеріально забезпечене життя [6, с. 59].

Крім того, нині велика увага приділена груповій роботі. Зокрема, використовуються людиноцентричні та індивідуальні підходи у роботі зі студентами, де кожен студент має власні потреби, запитати, особливості. Відповідно, прагне самоствердитися внаслідок прояву свого творчого підходу до виконання різноманітних завдань. Проте важливо, щоб поруч з унікальними здібностями кожного студента як майбутнього професіонала, розвивалися його вміння працювати у групі. Це обумовлено тим, що надалі він працюватиме у колективі та буде виконувати із командою різні завдання. Тут забезпечується потреба свободи та побудови інтимно-особистісних стосунків.

Педагогічні технології, що спрямовані на роботу у групі мають за мету навчити студентів будувати гармонійні взаємовідносини з учасниками своєї команди незалежно від поставленого завдання та соціального статусу. Це дозволяє студентам продуктивно навчатися, ефективно здійснювати комунікацію, делегувати поставлені завдання, брати відповідальність за проєкт та за членів команди. До того ж групова робота нерідко визначається як більш оптимальна для забезпечення індивідуальних потреб студентів, ніж індивідуальна. Водночас саме у групі простіше реалізувати творчий задум, оскільки можна обговорити ідеї з однодумцями та доповнити їх новими концепціями [7, с. 5].

Враховуючи, що однією з основних потреб сучасного студента є творчість, то педагогічні підходи сьогодення звернені на розвиток креативного мислення майбутніх фахівців. Так, студенти періодично мають писати твори-есе та твори роздуми. Це сприяє тому, що студенти починають детальніше аналізувати позиції кожного суб'єкта навчальної діяльності в контексті його особистісного розвитку як спеціаліста, відстежувати тенденції відносно рівня готовності студентів до фахової діяльності; окрім того, даний підхід дозволяє зміцнити зворотний зв'язок між педагогом і студентом, що обумовлено тим, що зважаючи на роздуми студентів, володіючи цілісним розумінням про рівень становлення в них компетентності в фаховій сфері, педагог має змогу моделювати майбутній навчальний процес згідно з потребами кожного студента.

Досвід впровадження проєктних технологій у вищих навчальних закладах свідчить, що компетентність майбутнього спеціаліста у фаховій діяльності виступає, з одного боку, фактором його фахового розвитку, зміцнює можливості прояву творчої індивідуальності майбутнього фахівця з іншого ж, - проявляється найвищим рівнем виявлення професійної творчості. Так, студентам можна запропонувати розробити власний мініпроєкт, ціль якого полягає у мотивуванні розв'язання фахових проблем, з якими могли мати справу під час відвідування практики. Після здійснення цього індивідуально-дослідного завдання студентам надається пропозиція відстояти власні думки шляхом творчої презентації своїх робіт, їх аудиторного захисту, що сприяє

самореалізації майбутнього спеціаліста у майбутньому розвитку під час навчальної практики.

Специфічної практичної змістовності набуває технічний модуль підготовки студентів до створення та реалізації проєктів. Значну увагу у процесі здійснення цього блока виділено створенню «ситуацій успіху» особистості в проєктній діяльності, моніторингу оптимальності проєктів. Тож, у межах навчальних занять під час практики активно застосовуються не лише тренінгові, ігрові та інші практико-орієнтовані методики, але й шляхи стимулювання дій студентів, пов'язані зі специфікою спеціалізації як фактора збагачення практики [8, с. 51].

Вагома приділена нині й естетичному вихованню. Так, на сьогодні спеціаліст повинен бути людиною зі гармонійною естетичною культурою як елементом наукового бачення світу й загальної культури людини та відповідати зазначеним вимогам: вагомі морально-етичні якості, почуття патріотизму щодо України, гордості за її традиції, за належність до українського народу, шанобливе й ввічливе ставлення до представників інших національностей; вміння застосовувати здобутий досвід у побутовій діяльності [9, с. 207].

Відповідно, результати навчання прямо пов'язані з концепцією всебічної підготовки та виховання особи не лише як фахівця, спеціаліста своєї справи, а і як особистості. Вагомим елементом оновлення усіх ієрархічних та системних ланок професійної (професійно-технічної) освіти за новою практично націленою методологією виступає компетентність як комплексна властивість особистості, що об'єднує знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості, які формують здатність спеціаліста (чи іншого професіонала) вдало виконувати фахову діяльність [10, с. 18].

Можна стверджувати, що індивідуальні потреби вагомо впливають на педагогічні ідеї у розвитку сучасного вищого навчального закладу. Це зумовлює актуальність подальших досліджень даної тематики.

Висновки

Отже, навчання у вищій школі будучи зорієнтованим перш за все на інноваційне бачення мети та оцінювання результатів фахової освіти, висуває свої вимоги до інших компонентів освітнього процесу – змісту, освітніх технологій, шляхів контролю та оцінювання. Основним при цьому виступає проєктування та здійснення таких технологій навчання, які б формували ситуації включення здобувачів професійної освіти у різні аспекти діяльності (комунікація, вирішення проблем, обговорення, диспути, виконання проєктів) та були спрямовані на формування у випускника необхідного рівня готовності до успішної діяльності у реальному професійному житті. У такій системі педагоги та студенти орієнтуються на індивідуальні потреби сучасних студентів, що вимагає від педагога перенесення акцентів в освітній діяльності з інформаційного до організаційно-управлінського простору. Тому до перспектив розвитку даного питання можна віднести дослідження того, які форми навчання будуть найбільш оптимальними у найближчій перспективі; як мотивувати студентів покращити свої навчальні показники; як сформувати професійно-орієнтовану особистість.

Список використаних джерел

1. Міляєва В. Розвиток потенціалу особистості студентів в умовах освітнього середовища вищого навчального закладу. *Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх психологів*. 2014. Вип. 1. С. 85-106.
2. Якимчук Б. Розвиток творчого потенціалу сучасного студента з позицій навчальної діяльності у ВНЗ. *Габітус*. 2020. Вип. 12. С. 237-242.

3. Ковальчук В. Формування індивідуальних стратегій навчання студентів засобами інноваційних педагогічних технологій. *Молодий вчений*. 2018. Вип. 12. С. 100-102.
4. Городинська В. Педагогіка та психологія вищої школи. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
5. Романова Г. Педагогічні технології у професійній підготовці кваліфікованих робітників: довідник. Київ : Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2015. 87 с.
6. Марцева Л. Педагогіка і психологія вищої школи: навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с
7. Назарчук О. Аналіз організаційно-методичних особливостей професійної підготовки педагогічних працівників ЗВО. *Академічні візії*. 2023. Вип. 18. С. 1-13.
8. Зобенько Н. Сучасні підходи до підготовки фахівців соціально-педагогічної сфери в умовах класичного університету. *Науковий вісник УжНУ*. 2020. Вип. 29. С. 48-52.
9. Глазунова Л. Естетичне виховання студентської молоді. *Інноваційні підходи до виховання студентської молоді у вищих навчальних закладах : матеріали Міжнар. наук.-практ. конференції (м. Житомир, 22-23 травня 2014 р.)*. Житомир, 2014. С. 203-208.
10. Шевчук С. Система педагогічного контролю та оцінювання як фактор забезпечення якості професійної освіти: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2023. 85 с.